

Vesa-Pekka Tervo

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Lausuntopyyntö VN/36693/2023

Valtioneuvoston periaatepäätös Suomen kyberturvallisuusstrategiaksi

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy (Hyvil) kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston periaatepäätöksestä Suomen kyberturvallisuusstrategiaksi 2024–2035.

Strategialuonnoksessa on tarkoituksenmukaisella tavalla päivitetty ja laajennettu kansallisen kyberturvallisuuden määritelmää ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset. Myös kyberturvallisuuden liittämisen yhteiskunnan turvallisuusstrategiasisältöön ja turvallisuusstrategian esittämiin toimintamalleihin sekä suunnittelun että harjoittelun osalta ovat hyvin perusteltavissa. Esimerkiksi väestön tehokkaassa suojaamisessa onnistumiselle ehtona on tieto- ja viestintäverkkojen ja niihin kytkeytyvän infrastruktuurin toimivuus.

Hallitusohjelman mukaisesti julkisen hallinnon palveluiden tarjoaminen ensisijaisesti digitaalisina palveluina nostaa kyberturvallisuuden ja varautumisen merkitystä myös kansalaisten näkökulmasta. Jatkossa yhä isompi osa julkisen sektorin tarjoamista palveluista tuotetaan digitaalisina, jolloin erityistä huomiota on kiinnitettävä näiden palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen kaikkina aikoina.

Luonnoksessa kyberturvallisuusstrategiaksi linjataan, että yhteiskunnan perusrakenteiden ja -palvelujen kuten tieto- ja viestintäverkkojen ja niihin kytkeytyvän infrastruktuurin on toimittava kaikissa olosuhteissa. On todettava, että linjaus on äärimmäisen haastava ottaen huomioon oletettavissa olevat kyberturvallisuuteen kohdentuvat vaikuttamisyrietykset vaativissa turvallisuustilanteissa. On selvää, että tavoitteen saavuttamisen edellyttää merkittävää panostusta kehittämistyöhön.

Strategiassa kiinnitetään useassa kohden huomiota yhteisen tilanneymmärryksen oleelliseen merkitykseen. Keskeistä on kaksisuuntainen tilannetiedon välittäminen siten, että kaikki hallinnon johtamisen tasot saavat riittävät ja ajantasaiset tilannejohtamisen edellyttämät tiedot. Tämä edellyttää esimerkiksi hyvinvointialueiden olemassa olevien tilanne- ja johtokeskusrakenteiden kiinteää hyödyntämistä, sekä kyberturvallisuuden vastuutoimijoiden osallistumista tilanne- ja johtokeskusrakenteiden kehittämiseen useilla hallinnon tasoilla.

Harjoitustoimintaa koskien luonnoksessa tuodaan esille, että kyberharjoitusten ympäristöjä ja käytäntöjä on tärkeää kehittää ja lisätä erityisesti eri toimialojen välistä harjoittelua. Hyvil esittää edellisen lisäksi harkittavaksi kyberharjoitusten vahvempaa toteuttamista osana yleistä valmiusharjoitustoimintaa, jolloin tarkoituksenmukaisesti kohdennettuna valmiusorganisaatioiden yleinen osaaminen kyberturvallisuuden kysymyksistä voi tehokkaalla tavalla parantua.

Hyvinvointialueiden kyberturvallisuuteen ja tietosuojaan liittyen säädetään useissa eri laeissa, asetuksissa ja määräyksissä. Säätelystä tulee sekä EU-tasolta että kansallisesti yleis- ja erityislainsäädäntönä. Näiden lisäksi on iso määrä eri ministeriöiden, virastojen, lautakuntien ym. tuottamia suosituksen taseisia ohjeistuksia ja kriteeristöjä. Lisäksi on vielä kansainvälisiä standardeja, joiden käyttöä vaaditaan tai joita sovelletaan vaihtelevalla tasolla. Näiden lisäksi valvovien viranomaisten tulkinnat ja oikeuskäytännöt vaikuttavat sovellettaviin vaatimuksiin. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti siihen, että valvovien viranomaisten ohjeet ja käytänteet ovat yhtenäiset, selkeät ja koordinoituneet. Yhteistyö eri tahojen kanssa ja vastavuoroinen informointi on tärkeää.

Hyvinvointialueiden ICT-toiminnot on järjestetty laajassa yhteistyöverkostossa, jossa on mukana sekä yksityisen sektorin että julkisen sektorin toimijoita. Strategiassa on hyvin tunnistettu toimintakriittiset palvelut ja niiden tuottamisen ja jatkuvuuden varmistamisen yhteistyö. Kansallisten kyberturvaan liittyvien yhteisten palveluiden osalta on epäselvää, mitä niillä tarkoitetaan (viittaus mm. inhouse-yhtiöihin ja kansallisiin toimijoihin).

Luonnoksessa on asianmukaisesti huomioitu hyvinvointialueiden ja kuntien tuen tarve kyberturvallisuuden varmistamisessa. Kyseeseen tulee keskitettyjen kyberturvallisuuspalvelujen tuottaman tuen lisäksi ohjelmallisen rahoituksen ohjaus kehittämistyöhön sekä harjoitteluun ja harjoitusympäristöihin.

Kansalaisulottuvuuden huomioiminen on hieno asia ja edistää yleisesti kyberturvallisuutta. Yksilöt muodostavat yhden näkökulman tietoturvan ja kyberturvan edistämisestä. Strategiassa huomioitiin hyvin koulujen ja oppilaitosten mahdollisuus lisätä osaamista kyberturvan osalta, mutta esimerkiksi järjestöjen, kuntien ja hyvinvointialueiden toteuttama kansalaisille suunnattu digituki ja sen antajien kouluttaminen kyberturvaan on yksi mahdollisuus, joka kannattaa huomioida. Samalla on hyvä huomata, että kaikkiin ponnistuksiin tarvitaan rahoitusta, jota on kuitenkin hyvin rajallisesti käytettävissä. Tietoturvan maailma on kansalaisille usein vieras ja vaikea, joten on hyvä miettiä myös sitä, miten asiasta tehdään lähestyttävämpää ja helpommin käyttöön otettavaa.

Luonnoksessa kuvataan Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon, puolustuselonteon, sisäisen turvallisuuden selonteon sekä kyberturvallisuusstrategian asettavan kansalliset pitkän aikavälin tavoitteet kyberuhkiin vastaamiseksi. Luonnoksen kirjausten mukaan entistä tärkeämmäksi asiakirjaksi on nousemassa Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, joka olisi perusteltua mainita yhtenä ohjaavana

asiakirjana. Kyberturvallisuusstrategiaa lukuun ottamatta em. asiakirjat eivät kuitenkaan varsinaisesti ole pitkän aikavälin ohjauksen asiakirjoja, vaan hallituskausittaista ohjausta, jolla voidaan päivittää strategiasisältöjä ja sen toteutusta.

Hyvil yhtyy luonnoksessa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan säädöksissä ja viranomaisten välisestä koordinaatiota ja yhteistoimintaa määritettäessä, ei ole otettu riittävästi huomioon kybertoimintaympäristön erityispiirteitä kyberuhkiin vastaamisessa ja tiedonvaihdossa.

Vesa-Pekka Tervo
Kehittämispäällikkö
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy